

ارزیابی سیاست افزایش حقوق کارکنان و بازنشستگان
در قانون بودجه سال ۱۳۹۸ کل کشور
«جزء ۱» بند «الف» و بند «ی» تبصره «۱۲» ماده واحد»

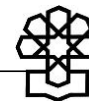
معاونت پژوهش‌های اجتماعی - فرهنگی
دفتر: مطالعات اجتماعی

کد موضوعی: ۲۱۰
شماره مسلسل: ۱۶۴۶۲
خردادماه ۱۳۹۸

به نام خدا

فهرست مطالب

- ۱..... خلاصه مدیریتی
- ۳..... چارچوب گزارش
- ۴..... سؤال اول: محتوی و مفاهیم اصلی بند «ی» تبصره «۱۲» قانون بودجه سال ۱۳۹۸ کل کشور چیست؟
- ۸..... سؤال دوم: محتوی و مفاهیم اصلی تصویب نامه شماره ۸۷۲۴/ت/۵۶۴۸۵ ه مورخ ۱۳۹۸/۱/۳۱ هیئت وزیران چیست؟ آیا با مفاد بند «ی» مطابقت دارد؟
- ۹..... سؤال سوم: آیا امکان اجرایی کردن بند «ی» تبصره «۱۲» قانون بودجه وجود دارد؟ اگر وجود دارد چگونه؟
- ۱۰..... سؤال چهارم: از مقایسه تطبیقی آثار مصوبات دولت و مجلس بر حقوق گروه های مختلف چه نتایجی حاصل می شود؟
- ۱۸..... تحلیل و نتیجه گیری و ارائه راهکار پیشنهادی
- ۱۹..... منابع و مآخذ

ارزیابی سیاست افزایش حقوق کارکنان و بازنشستگان
در قانون بودجه سال ۱۳۹۸ کل کشور
«جزء ۱» بند «الف» و بند «ی» تبصره «۱۲» ماده واحده»

خلاصه مدیریتی

نظام جبران خدمت کارکنان همواره از مهم‌ترین و پیچیده‌ترین مباحث مدیریت منابع انسانی بوده و از ابعاد مختلف مورد توجه بازیگران، متولیان و ذی‌نفعان است. قانونگذار انتظار عدالت در پرداخت در گستره بخش دولتی را دارد و دولت براساس منابع در اختیار تلاش می‌کند هر ساله قدرت خرید کارکنان را حفظ کند. از این رو بعضاً شاهد اختلاف نظر بین مجلس و دولت در هنگام تصمیم درباره افزایش حقوق سالیانه شاغلان و بازنشستگان بوده‌ایم که طی دو سال اخیر و با توجه به بحران‌های اقتصادی که آثار مختلفی بر معیشت مردم داشته است و از سوی دیگر توان مالی دولت را نیز تحت الشعاع خود قرار داده، این موضوع به شکل پررنگ‌تری بروز یافته است. دولت بر این عقیده است که افزایش ضریب ریالی بایستی برای همه یکسان باشد، حال آنکه مجلس شورای اسلامی این شیوه را در تضاد با عدالت قلمداد کرده و قائل به افزایش پلکانی نزولی کارکنان و بازنشستگان است و هر کدام سیاست مورد نظر خود را نزدیک‌تر به عدالت تلقی می‌کنند.

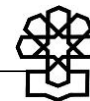
با این رویکرد دولت در جزء «۱» بند «الف» تبصره «۱۲» لایحه بودجه سال ۱۳۹۸ کل کشور همانند سنوات گذشته به دنبال اخذ مجوز تعیین افزایش سالیانه حقوق از مجلس شورای اسلامی شد. براساس این حکم «افزایش حقوق گروه‌های مختلف حقوق‌بگیر از قبیل هیئت علمی، کارکنان کشوری و لشکری و قضات به‌طور جداگانه از سوی دولت در این قانون انجام می‌گیرد به نحوی که تفاوت تطبیق موضوع ماده (۷۸) قانون مدیریت خدمات کشوری در حکم حقوق، بدون تغییر باقی بماند». این موضوع بعد از بحث‌های متعدد در کمیسیون تلفیق و کارگروه‌های تخصصی مربوطه به جمع‌بندی مشخصی در کمیسیون تلفیق نرسید و عملاً تصمیم‌گیری درباره این موضوع به صحن علنی مجلس واگذار و صحن علنی مجلس نیز صحنه ارائه پیشنهادها و مختلف از سوی نمایندگان شد. برخی قائل به پذیرش اختیار دولت در این زمینه بودند و برخی از نمایندگان که اکثریت را در اختیار داشتند سیاست افزایش ضریب یکسان حقوق پیشنهادی دولت را ناعادلانه و موجب افزایش شکاف طبقاتی قلمداد می‌کردند و بر این عقیده بودند که نظام پلکانی نزولی افزایش حقوق به عدالت نزدیک‌تر بوده و می‌تواند موجب کاهش شکاف طبقاتی بین کارکنان دولت شود. پس از ارجاع مجدد این حکم به

کمیسیون تلفیق در نهایت طرفداران نظام پلکانی نزولی برنده این دوئل نفس‌گیر شدند و در نتیجه بند «ی» به تبصره «۱۲» الحاق شد:

«ی- افزایش حقوق گروه‌های حقوق‌بگیر از قبیل هیئت‌های علمی، قضات، کارکنان کشوری و لشکری و بازنشستگان آنها شاغل در کلیه دستگاه‌های اجرایی موضوع ماده (۲۹) قانون برنامه ششم توسعه و همچنین وزارت اطلاعات و سازمان انرژی اتمی و بازنشستگان آنها به نحوی که تفاوت تطبیق موضوع ماده (۷۸) قانون مدیریت خدمات کشوری و حکم حقوق، بدون تغییر باقی بماند، از ابتدای سال ۱۳۹۸ حقوق یا عناوین مشابه مشمولین این بند به میزان ماهانه چهار میلیون ریال (۴,۰۰۰,۰۰۰ ریال) افزایش می‌یابد. علاوه بر این افزایش، ضریب ریالی سالانه مشمول این بند نسبت به سال ۱۳۹۷ به میزان تا ده درصد (۱۰٪) افزایش می‌یابد».

اگرچه این حکم به تصویب مجلس شورای اسلامی رسید اما بحث و مناظره درباره آن کماکان ادامه دارد. مجلس بر این عقیده است که این مصوبه موجب عدالت در پرداخت و کاهش فاصله طبقاتی بین کارکنان دولت می‌شود اما از سوی دیگر دولت بر این عقیده است که نمی‌تواند افزایش حقوق به میزان ۴,۰۰۰,۰۰۰ ریال را اجرایی کند، ضمن اینکه ماده (۲۸) قانون برنامه ششم توسعه در بند «پ» مقرر کرده است که دولت در حدود اعتبارات هزینه‌ای نسبت به تعیین ضریب حقوق کارکنان دولت اقدام کند. دولت در دفاع از افزایش حقوق ۱۸ درصدی برای همه کارکنان و بازنشستگان بر این عقیده است که این امر به عدالت نزدیک‌تر است چرا که طبق بند «الف» تبصره «۶» قانون بودجه، مالیات افراد با حقوق پایین صفر و کسانی که از حقوق بالا برخوردارند تا ۳۵ درصد مالیات پرداخت خواهند کرد و به این ترتیب عدالت از طریق نظام مالیاتی محقق می‌شود.

بر این اساس و مبتنی بر این تفکر طبق اظهارات شفاهی کارگزاران دولت، هیئت وزیران عدد ۴ میلیون ریال افزایش حقوق مورد نظر مجلس شورای اسلامی در بند «ی» تبصره «۱۲» قانون بودجه سال ۱۳۹۸ را به‌زعم خود به ضریب ریالی تبدیل کرده و از این طریق منویات مورد نظر مجلس شورای اسلامی را محقق کرده است. بررسی‌ها نشان از آن دارد که اساساً تبدیل رقم مذکور به ضریب دقیقاً برخلاف بند «ی» بوده و هدف مجلس از تعیین این رقم حقوق ثابت بوده و به لحاظ اجرایی امکان تبدیل عدد ثابت افزایش حقوق به ضریب ریالی یکسان برای همه کارکنان دولت عملاً امکان‌پذیر نیست و در گروه‌های مختلف حقوق‌بگیر آثار مختلفی دارد که این گزارش به این موضوع نیز خواهد پرداخت. لازم به توضیح است که مصوبه هیئت وزیران برای مقامات، مدیران عامل و اعضای هیئت مدیره و رؤسای دستگاه‌های اجرایی، استانداران، شهرداران مراکز استان‌ها و اعضای شورای اسلامی شهر مراکز استان‌ها نیز افزایش کمتری به نسبت کارکنان و اعضای هیئت علمی و قضات پیش‌بینی کرده است که این موضوع نیز مورد نظر قانونگذار نبوده است.

این گزارش پس از بررسی مصوبه مجلس شورای اسلامی و مصوبه هیئت وزیران مبنی بر همراهی مصوبه دولت با مصوبه مجلس، به آثار هر دو مصوبه بر گروه‌های مختلف حقوق‌بگیر می‌پردازد و در نهایت نیز راهکار حل مسئله را پیشنهاد می‌کند.

چارچوب گزارش

این گزارش قرار است به سؤال‌های زیر پاسخ دهد:

سؤال اول: محتوی و مفاهیم اصلی بند «ی» تبصره «۱۲» قانون بودجه سال ۱۳۹۸ کل کشور چیست؟

برای پاسخ به این سؤال سه سؤال فرعی نیز طراحی شده است که باید به آنها پاسخ داده شود:
سؤال فرعی اول: در قانون بودجه سال ۱۳۹۸ چه میزان اعتبار برای افزایش حقوق شاغلان و بازنشستگان منظور شده است؟

سؤال فرعی دوم: برای اجرای این مصوبه مجلس چه میزان اعتبار نیاز است؟

سؤال فرعی سوم: آیا شیوه نگارش این حکم به لحاظ حقوقی و اجرایی از کفایت لازم برخوردار است؟
سؤال دوم: محتوی و مفاهیم اصلی تصویب‌نامه شماره ۸۷۲۴/ت ۵۶۴۸۵ ه مورخ ۱۳۹۸/۱/۳۱ هیئت وزیران چیست؟ آیا با مفاد بند «ی» مطابقت دارد؟

سؤال سوم: آیا امکان اجرایی کردن بند «ی» تبصره «۱۲» قانون بودجه وجود دارد؟ اگر وجود دارد چگونه؟ **سؤال چهارم:** از مقایسه تطبیقی آثار مصوبات دولت و مجلس بر حقوق گروه‌های مختلف چه نتایجی حاصل می‌شود؟

پس از پاسخ به سؤال‌های مذکور راهکار پیشنهادی برای اجرای مصوبه مجلس شورای اسلامی

ارائه خواهد شد.

سؤال اول: محتوی و مفاهیم اصلی بند «ی» تبصره «۱۲» قانون بودجه سال ۱۳۹۸ کل کشور چیست؟

براساس این حکم، دولت مکلف است تا در سال ۱۳۹۸ حقوق کارکنان^۱ و بازنشستگان را به شرح زیر افزایش دهد:

- افزایش حقوق و عناوین مشابه به میزان ماهیانه چهار میلیون ریال (۴,۰۰۰,۰۰۰ ریال)؛
- افزایش ضریب ریالی سالیانه به میزان تا ۱۰ درصد در سال ۱۳۹۸ به نسبت سال ۱۳۹۷ (به این معنا که اگر دولت «اعتبارات لازم را داشته باشد حقوق‌ها را تا ۱۰ درصد افزایش می‌دهد» در صورت نداشتن اعتبار به هر میزان که اعتبارات داشته باشد، حقوق‌ها را افزایش خواهد داد).
همچنین براساس بند «۱۵۸» تغییرات ردیف‌ها مصوب مجلس شورای اسلامی که پس از تصویب قانون بودجه تحت عنوان «تغییرات متفرقه» به تصویب مجلس شورای اسلامی رسیده است، به نوعی بند «ی» تبصره «۱۲» مورد اصلاح واقع شده است که البته اثری بر سیاست مجلس شورای اسلامی پیرامون کمیت و کیفیت افزایش حقوق کارکنان و بازنشستگان ندارد. این بند بیان می‌دارد: «دولت موظف است ضریب افزایش حقوق و مزایای مستمر کارکنان و حقوق بازنشستگان (موضوع بند «ی» تبصره «۱۲» را به گونه‌ای تعیین نماید که علاوه بر افزایش ۴ میلیون ریالی از حداقل درصد بند «ج» در این حکم نیز بهره‌مند شوند»، این حکم در واقع تأکید بر اعمال افزایش بند «ج» علاوه بر افزایش‌های دوگانه بند «ی» دارد.

برای پاسخ به این سؤال باید به سه سؤال فرعی زیر پاسخ داد:

سؤال فرعی اول: در قانون بودجه سال ۱۳۹۸ چه میزان اعتبار برای افزایش حقوق شاغلان و بازنشستگان منظور شده است؟

سؤال فرعی دوم: برای اجرای این سیاست چه میزان اعتبار نیاز است؟

سؤال فرعی سوم: آیا شیوه نگارش این حکم به لحاظ حقوقی و اجرایی از کفایت لازم برخوردار است؟

۱. منظور از حقوق در کل این گزارش حقوق و مزایای مستمر کارکنان، اعضای هیئت علمی، قضات، مقامات، اعضای هیئت مدیره، مدیران عامل، استانداران، شهرداران و اعضای شورای شهر است، و فوق‌العاده‌ها و پرداخت‌های غیرمستمر نظیر اضافه کار، حق مأموریت، فوق‌العاده ایثارگری، فوق‌العاده کارایی و عملکرد، فوق‌العاده ویژه، پاداش‌ها و ... در هیچ‌یک از محاسبات انجام شده مبنای بحث نیست.

جواب سؤال فرعی اول (اعتبار حقوق و مزایا در قانون بودجه سال ۱۳۹۸)

اعتبارات حقوق شاغلان: براساس قانون بودجه سال ۱۳۹۸ اعتبار جبران خدمت کارکنان از ۷۳۷,۲۵۴ میلیارد ریال در سال ۱۳۹۷ به ۹۵۲,۲۸۸ میلیارد ریال در سال ۱۳۹۸ افزایش یافته است؛ یعنی ۲۱۵,۰۳۴ میلیارد ریال اعتبار برای افزایش حقوق کارمندان دولت در سال ۱۳۹۸ در نظر گرفته شده است. در همین حال سازمان برنامه و بودجه کشور در گزارش ارقام کلان و ویژگی‌های لایحه بودجه سال ۱۳۹۸ کل کشور جدول ۴ تحت عنوان سقف اول منابع و مصارف لایحه بودجه سال ۱۳۹۸ کل کشور بیان داشته است که اعتبار مربوط به حقوق کارکنان رسمی، پیمانی و قراردادی از رقم ۹۳۲,۰۰۰ میلیارد ریال در سال ۱۳۹۷ به رقم ۱,۱۵۸,۴۶۰ میلیارد ریال افزایش یافته است؛ یعنی اعتباری معادل ۲۲۶,۴۶۰ میلیارد ریال برای افزایش حقوق کارکنان در سال ۱۳۹۸ در نظر گرفته شده است.

اعتبارات حقوق بازنشستگان: براساس قانون بودجه سال ۱۳۹۸ اعتبار مربوط به حقوق بازنشستگان صندوق کشوری و لشکری به ترتیب از ۲۲۰,۳۴۰ میلیارد ریال و ۹۴,۶۰۰ میلیارد ریال در سال ۱۳۹۷ به ۳۱۸,۳۶۰ میلیارد ریال و ۱۴۱,۰۰۰ میلیارد ریال در سال ۱۳۹۸ افزایش یافته است؛ یعنی اعتباری معادل ۱۴۴,۴۲۰ میلیارد ریال برای افزایش حقوق بازنشستگان این دو صندوق به عنوان صندوق‌های اصلی در سال ۱۳۹۸ اختصاص یافته است. در همین حال سازمان برنامه و بودجه کشور در گزارش ارقام کلان و ویژگی‌های لایحه بودجه سال ۱۳۹۸ کل کشور جدول ۴ تحت عنوان سقف اول منابع و مصارف لایحه بودجه سال ۱۳۹۸ کل کشور بیان داشته است که اعتبار مربوط به حقوق بازنشستگان کشوری و لشکری از ۵۱۳,۵۲۶ میلیارد ریال در سال ۱۳۹۷ به رقم ۶۷۶,۲۶۴ میلیارد ریال افزایش یافته است. یعنی اعتباری معادل ۱۶۲,۷۳۸ میلیارد ریال برای افزایش حقوق بازنشستگان در سال ۱۳۹۸ در نظر گرفته شده است.^۱

محاسبات و داده‌های فوق نشان می‌دهد که براساس قانون بودجه سال ۱۳۹۸ کل کشور اعتباری حدود ۳۶۰,۰۰۰ میلیارد ریال برای افزایش حقوق کارکنان و بازنشستگان در نظر گرفته است. براساس گزارش ارقام کلان و ویژگی‌های لایحه بودجه سال ۱۳۹۸ کل کشور جدول ۴ نیز، اعتباری معادل ۳۸۹,۱۹۸ میلیارد ریال برای این امر منظور شده است. براساس این داده‌ها می‌توان گفت اعتباری بین ۳۶۰,۰۰۰ تا ۳۹۰,۰۰۰ میلیارد ریال برای افزایش حقوق شاغلان و بازنشستگان در سال ۱۳۹۸ منظور شده است که نشان از آن دارد که برای اجرای مصوبه مجلس یعنی ۴,۰۰۰,۰۰۰ ریال ثابت و ۱۰ درصد افزایش ضریب ریالی کفایت می‌کند.

۱. در همین حال براساس بند «ج» تبصره «۱۲» لایحه بودجه سال ۱۳۹۸، اعتباری معادل ۴۵,۰۰۰ میلیارد ریال نیز برای همسان‌سازی حقوق بازنشستگان موضوع ماده (۳۰) قانون برنامه ششم توسعه منظور شده است.

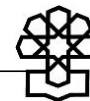
جواب سؤال فرعی دوم: (اعتبار مورد نیاز برای تحقق سیاست مجلس با فرض افزایش ۴,۰۰۰,۰۰۰ ریال حقوق ثابت و ۱۰ درصد افزایش ضریب ریالی سالیانه)

براساس گزارش سازمان اداری و استخدامی کشور در ابتدای سال ۱۳۹۷ تعداد شاغلان رسمی، پیمانی و قراردادی وزارتخانه‌ها، ریاست جمهوری، قوه قضائیه، نهادها و مؤسسه‌های عمومی غیردولتی و سایر مؤسسه‌ها ۲,۲۷۶,۹۲۸ نفر است.^۱ تعداد بازنشستگان صندوق کشوری در سال ۱۳۹۷ حدود ۱,۳۷۰,۰۰۰ نفر و تعداد بازنشستگان صندوق لشکری نیز حدود ۶۸۰,۰۰۰ هزار نفر است.

اعتبار مورد نیاز برای اجرای این مصوبه در مورد شاغلان: با توجه به تعداد شاغلان دولت افزایش ۴,۰۰۰,۰۰۰ ریال به عنوان حقوق ثابت، نیازمند اعتباری معادل ۱۰۹,۲۹۲ هزار میلیارد ریال است و افزایش ۱۰ درصدی ضریب ریالی نیز (با فرض اعتبار ۹۳۲,۰۰۰ میلیارد ریالی حقوق در سال ۱۳۹۷ براساس گزارش سازمان برنامه و بودجه) به علاوه افزایش سنواری سالیانه کارکنان، نیازمند اعتباری حدوداً معادل ۱۰۰,۰۰۰ میلیارد در خوش‌بینانه‌ترین حالت است که می‌توان گفت پیاده‌سازی این سیاست برای شاغلان به حدود ۲۱۰,۰۰۰ میلیارد ریال اعتبار در سال ۱۳۹۸ نیاز دارد بدین ترتیب به نظر می‌رسد اعتبار منظور شده برای افزایش حقوق کارکنان دولت در سال ۱۳۹۸ (۲۲۶,۳۶۰ میلیارد ریال) برای تحقق این حکم کفایت می‌کند.

اعتبار مورد نیاز برای اجرای این سیاست در مورد بازنشستگان: با توجه به تعداد بازنشستگان کشوری و لشگری؛ افزایش ۴,۰۰۰,۰۰۰ ریالی به اعتباری معادل ۹۸,۴۰۰ میلیارد ریال و افزایش ۱۰ درصد حقوق بازنشستگان این دو صندوق نیز (با فرض اینکه در سال ۱۳۹۷ این دو صندوق حدود ۵۱۳,۰۰۰ میلیارد ریال برای حقوق بازنشستگان پرداخت کرده باشند)، به حداقل ۵۱,۳۰۰ میلیارد ریال اعتبار نیاز است که می‌توان بیان داشت پیاده‌سازی این سیاست برای بازنشستگان نیز به حدود ۱۵۰,۰۰۰ میلیارد ریال اعتبار در سال ۱۳۹۸ لازم است که به نظر می‌رسد اعتبار منظور شده برای افزایش حقوق بازنشستگان در سال ۱۳۹۸ (۱۴۴,۴۲۰ میلیارد ریال) برای تحقق این حکم کفایت می‌کند.

۱. لازم به توضیح است پرسنل نهادهای نظامی و انتظامی و کارکنان وزارتخانه‌های اطلاعات، دفاع و پشتیبانی نیروهای مسلح و شرکت‌های وابسته به آنها علاوه بر این آمار است که اعتبارات مربوط به جبران خدمت این گروه از جامعه کارکنان دولت در فصل سایر هزینه‌ها درج می‌شود و از آن محل تأمین می‌شود. لذا اعتبار مربوط به جبران خدمات کارکنان (فصل اول) مربوط به جامعه ۲,۲۷۶,۹۲۸ نفری است که مورد اشاره قرار گرفت.

جواب سؤال فرعی سوم: آیا شیوه نگارش بند «ی» تبصره «۱۲» قانون بودجه سال ۱۳۹۸ کل

کشور به لحاظ حقوقی و اجرایی از کفایت لازم برخوردار است؟

مصوبه مجلس شورای اسلامی اگرچه با هدف کاهش فاصله طبقاتی بین کارکنان دولت و تحقق عدالت به تصویب رسیده است، اما این مصوبه از برخی اشکال‌های شکلی و حقوقی رنج می‌برد که در ادامه مورد اشاره قرار گرفته است:

۱. با عنایت به مفاد بند «ی» تبصره «۱۲»، جزء «۱» بند «الف» تبصره مذکور زائد است. توضیح اینکه در جزء «۱» اختیار افزایش حقوق گروه‌های مختلف حقوق‌بگیر مانند سنوات گذشته به دولت (هیئت وزیران) داده شده، در حالی که در بند «ی» افزایش حقوق گروه‌های مذکور توسط مجلس تعیین و تصویب شده است و لذا در این مورد هیئت وزیران نمی‌تواند در اجرای جزء «۱» اقدامی به عمل آورد و جالب اینکه سه سطر اول بند «ی» کلمه به کلمه تکرار متن جزء «۱» است. در همین حال نیروهای مسلح در تعیین دامنه شمول این حکم از قلم افتاده است.

۲. افزایش حقوق از طریق افزایش ضریب ریالی سالیانه که بخشی از راهکار مصوبه مجلس نیز است با سایر اجزا نظام پرداخت در دستگاه‌های دولتی سازگاری دارد. اما وارد کردن یک جزء جدید (۴.۰۰۰.۰۰۰ ریال ثابت برای همه گروه‌های حقوق‌بگیر) به این مجموعه نظام‌مند اگرچه با رویکرد تحقق عدالت به تصویب رسیده است، اما موجب دخالت عنصری ناشناخته در این نظام می‌شود. بنابراین لازم است نسبت آن با سایر اجزا و تأثیر و تأثر متقابل آن تعیین شده باشد. در صورت عدم تعیین دقیق رابطه این عنصر حقوقی با سایر عناصر حقوقی، با گذشت زمان این ناسازگاری تشدید و مسائل و ابهام‌های بیشتری مطرح می‌شود که پاسخی برای آنها وجود ندارد و به طور خلاصه نظام مستقر دستخوش بی‌نظمی می‌شود.

۳. مبلغ چهار میلیون ریالی که مقرر است ماهیانه تحت عنوان «حقوق» پرداخت شود در قانون مدیریت خدمات کشوری به این عنوان ناشناخته است و لذا مشخص نیست با پرداخت‌های دیگر چه نسبتی دارد. آیا مشمول برداشت کسور بازنشستگی است؟ آیا در محاسبه فوق‌العاده اضافه کار و بسیاری دیگر از فوق‌العاده‌ها و هزینه‌ها باید ملاک محاسبه قرار گیرد؟ در صورت عدم تعریف دقیق و تعیین رابطه این عنصر حقوقی با سایر اجزا و عناصر حقوقی، همواره موجب ابهام و اشکال خواهد بود و هر دستگاهی بنا به استنباط خود رفتاری متفاوت انتخاب خواهد کرد که موجب بروز ناهماهنگی‌های ناشناخته بین دستگاه‌های مختلف خواهد شد و در دستگاه‌هایی که تابع قانون مدیریت خدمات کشوری نیستند نیز همین ابهام‌ها به وجود خواهد آمد.

۴. در بند «ی» برای افزایش حقوق بازنشستگان حکمی مشابه شاغلان پیش‌بینی شده است. در این مورد باید گفت اولاً افزایش حقوق وظیفه‌بگیران (وراث کارمندان و کارمندان از کارافتاده کلی) مغفول واقع شده که قطعاً باید اضافه شود. ثانیاً چون در تعیین حقوق بازنشستگان و وظیفه‌بگیران اصولاً ضریب حقوقی ملاک عمل نیست، بنابراین ۱۰ درصد مذکور در این بند برای بازنشستگان و

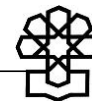
وظیفه‌بگیران قابلیت اجرا ندارد و احکام این بند افزایش حقوق بازنشستگان و وظیفه‌بگیران را دستخوش ابهام و اشکال کرده است.

۵. الحاق متنی به بند «ی» در بخش «تغییرات متفرقه» نیز اقدامی غیرمتعارف است و بیانی معیوب دارد.

سؤال دوم: محتوی و مفاهیم اصلی تصویب‌نامه شماره ۸۷۲۴/ت/۵۶۴۸۵ ه مورخ ۱۳۹۸/۱/۳۱ هیئت وزیران چیست؟ آیا با مفاد بند «ی» مطابقت دارد؟

مصوبه هیئت وزیران در مورد افزایش سالیانه سه گروه از حقوق‌بگیران دستگاه‌های اجرایی در سال ۱۳۹۸ احکامی را به شرح زیر پیش‌بینی کرده است:

۱. ضریب حقوق اعضای هیئت علمی و قضات به میزان ۳۰,۲۰۰ ریال تعیین شده است که به نسبت ضریب سال ۱۳۹۷ رشدی معادل ۱۸ درصد را نشان می‌دهد.
۲. ضریب حقوق شاغلان دستگاه‌های اجرایی به میزان ۲۱۲۰ ریال تعیین شده است که به نسبت ضریب سال ۱۳۹۷ رشدی معادل ۱۸ درصد را نشان می‌دهد. همچنین در فراز پایانی بند «۲» مصوبه آمده است حداقل افزایش حقوق نسبت به سال ۱۳۹۷ از مبلغ ۴,۴۰۰,۰۰۰ ریال کمتر نخواهد بود. در بند «۷» مصوبه نیز سازوکار مواجهه دستگاه‌های مجری را با «مابه‌التفاوت» مشخص کرده و بیان داشته است که این مابه‌التفاوت به امتیاز تبدیل شده و تحت عنوان: «تفاوت بند «ی» تبصره «۱۲» قانون بودجه سال ۱۳۹۸ کل کشور» در احکام کارگزینی درج و مشمول افزایش سال‌های آتی خواهد بود و در محاسبه اضافه‌کار، فوق‌العاده ویژه، پاداش پایان خدمت و غیره نیز احتساب خواهد شد.
۳. ضریب حقوق مقام‌ها و همپرازان، موضوع ماده (۷۱) قانون مدیریت خدمات کشوری و مدیران عامل و اعضای هیئت مدیره و رؤسای دستگاه‌های اجرایی موضوع ماده (۵) قانون مدیریت خدمات کشوری و ماده (۲۹) قانون برنامه ششم توسعه، استانداران و شهرداران مراکز استان‌ها و اعضای شورای اسلامی شهر مراکز استان‌ها به میزان ۲۰۰۰ ریال تعیین شده است که به نسبت ضریب سال ۱۳۹۷ رشدی معادل ۱۱/۳ درصد را نشان می‌دهد. لازم به توضیح است در بند «ی» تبصره «۱۲» قانون بودجه سال ۱۳۹۸ کل کشور برخلاف سال ۱۳۹۷، هیچگونه سیاست متفاوتی را درخصوص این گروه از مشاغل و مسئولیت‌ها پیش‌بینی نکرده و سیاست واحدی را در رابطه با کلیه حقوق‌بگیران دستگاه‌های اجرایی اعم از مقام‌ها و همپرازان، مدیران عامل و اعضای هیئت مدیره، اعضای هیئت علمی، قضات و ... اتخاذ کرده است. حال آنکه در مصوبه هیئت وزیران شاهد تفاوت در میزان افزایش حقوق مقام‌ها و همپرازان، مدیران عامل و اعضای هیئت مدیره و رؤسای همه دستگاه‌های اجرایی موضوع ماده (۵) قانون مدیریت خدمات کشوری و ماده (۲۹) قانون برنامه ششم توسعه، استانداران و شهرداران مراکز استان‌ها و اعضای شورای اسلامی شهر مراکز استان‌ها هستیم به نحوی که همانگونه

که بیان شد حقوق این گروه از افراد برخلاف کارکنان، اعضای هیئت علمی و قضات که ۱۸ درصد رشد را نشان می‌دهد با ۱۱/۳ درصد رشد همراه شده است. گفتنی است در سال ۱۳۹۷ نیز این افراد هیچ‌گونه افزایش حقوقی نداشته‌اند که این امر می‌تواند زمینه ایجاد نارضایتی مدیران و متخصصان را فراهم آورد.

۴. افزایش حقوق کارکنان مؤسسه‌های انتفاعی وابسته به دولت، نهادها و مؤسسه‌های عمومی غیردولتی و شرکت‌های دارای مقررات خاص نیز به میزان هجده درصد (۱۸٪) تعیین شده است.

۵. حداقل حقوق و مزایای مستمر شاغلان موضوع ماده (۷۶) قانون مدیریت خدمات کشوری به میزان ۱۵,۶۳۰,۰۰۰ ریال و حداقل حقوق کارمندان مشمول قانون نظام هماهنگ پرداخت به میزان ۸,۴۵۰,۰۰۰ ریال تعیین شده است.

سؤال سوم: آیا امکان اجرایی کردن بند «ی» تبصره «۱۲» قانون بودجه وجود دارد؟ اگر وجود دارد چگونه؟

بررسی‌ها نشان می‌دهد که با پیش‌بینی سازوکارهایی در مصوبه هیئت وزیران می‌توان سیاست مورد نظر مجلس شورای اسلامی را اجرا کرد، به نحوی که با وجود تنوع در نظام‌های پرداخت در بخش عمومی کشور می‌توان رابطه ۴,۰۰۰,۰۰۰ ریال افزایش حقوق را با سایر اجزا به گونه‌ای تعریف کرد که تأثیر و تأثر متقابل آن با سایر اجزا و عناصر مشخص باشد.

به نظر می‌رسد دولت با این توجیه که نمی‌تواند عدد ثابت ۴,۰۰۰,۰۰۰ ریال موضوع بند «ی» تبصره «۱۲» بودجه را اجرایی کند این عدد را در مصوبه هیئت وزیران به ضریب ریالی تغییر داده است. جالب اینکه در نهایت نیز موفق به این امر نشده است چرا که کماکان آثار این عدد ثابت حقوق در احکام بسیاری از کارکنان دولت تحت عنوان «تفاوت بند «ی» تبصره «۱۲» قانون بودجه سال ۱۳۹۸ کل کشور» اعمال خواهد شد. زیرا دولت در فراز پایانی بند «۲» مصوبه هیئت وزیران بیان داشته است که حداقل افزایش حقوق نسبت به سال ۱۳۹۷ از مبلغ چهار میلیون و چهارصد هزار ریال کمتر نخواهد بود و در بند «۷» مصوبه نیز سازوکار آن را پیش‌بینی کرده است به نحوی که در صورتی که با اعمال ۱۸ درصد افزایش حقوق، افزایش حقوق فردی به نسبت سال ۱۳۹۷ به ۴,۴۰۰,۰۰۰ ریال نرسید مابه‌التفاوت به فرد پرداخت خواهد شد، سپس به بیان رابطه این عنصر حقوقی با سایر عناصر و اجزای حقوق پرداخته است. بنابراین می‌توان این‌گونه نتیجه‌گیری کرد که نیازی به تبدیل ۴,۰۰۰,۰۰۰ ریال به ضریب وجود ندارد و با کل ۴,۰۰۰,۰۰۰ ریال افزایش حقوق مورد نظر مجلس شورای اسلامی نیز می‌توان چنین مواجهه‌ای داشت. ضمن اینکه در صورت تعریف صحیح رابطه این عنصر حقوقی با سایر عناصر و اجزای حقوق، می‌توان از این پس‌زمینه اجرای سیاست‌های مورد نظر

مجلس شورای اسلامی را در زمینه حقوق فراهم کرد. بدین معنا که با درج این عنصر در کنار ضریب ریالی، دولت می‌تواند در سنوات آتی هم سیاست‌های پلکانی نزولی را (از طریق افزایش تومان عدد ثابت + افزایش ضریب ریالی) عملیاتی کند و هم می‌تواند سیاست افزایش یکسان ضریب ریالی (ثابت نگه داشتن عدد ثابت و افزایش ضریب ریالی) را عملیاتی سازد. البته همان‌گونه که بیان شد لازمه این امر تعریف دقیق و تعیین رابطه این عنصر حقوقی با سایر عناصر حقوق است تا امکان سوءبرداشت و سوءاستفاده از این عنصر حقوقی وجود نداشته باشد. مصوبه مجلس در خصوص افزایش ضریب تا ۱۰ درصد به اندازه کافی روشن است و با توجه به سابقه اجرا در سنوات گذشته فاقد هرگونه اشکال است.

سؤال چهارم: از مقایسه تطبیقی آثار مصوبات دولت و مجلس بر حقوق گروه‌های مختلف چه نتایجی حاصل می‌شود؟

برای پاسخ به این سؤال آثار مصوبه مجلس و مصوبه هیئت وزیران در سه سطح کارکنان، اعضای هیئت علمی و قضات و همچنین مقام‌ها، مدیران عامل و رؤسای دستگاه‌های اجرایی موضوع ماده (۵) قانون مدیریت خدمات کشوری و ماده (۲۹) قانون برنامه ششم توسعه، استانداران و شهرداران مراکز استان‌ها و اعضای شورای اسلامی شهر مراکز استان‌ها مورد بررسی و تحلیل قرار می‌گیرد.

الف) در مورد کارکنان دولت

جداول ۱، ۲ و ۳ به ارزیابی آثار این سیاست در مورد کارکنان و مقایسه مصوبه مجلس و مصوبه هیئت وزیران می‌پردازد.

جدول ۱. میزان افزایش حقوق کارکنان در سال ۱۳۹۸ نسبت به سال ۱۳۹۷

(براساس مصوبه مجلس شورای اسلامی)

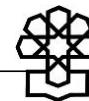
(تومان)

حقوق سال ۱۳۹۷	میزان مالیات پرداختی با فرمول سال ۱۳۹۷ (تا ۲,۳۰۰,۰۰۰ معاف از مالیات)	حقوق سال ۱۳۹۸ پس از کسر مالیات	حقوق در سال ۱۳۹۸ (۴۰۰,۰۰۰ تومان + ۱۰ درصد رشد)	میزان مالیات پرداختی با فرمول سال ۱۳۹۸ (تا ۲,۷۵۰,۰۰۰ معاف از مالیات)	حقوق سال ۱۳۹۸ پس از کسر مالیات	درصد افزایش به نسبت سال ۱۳۹۷
۱,۲۵۰,۰۰۰	-	۱,۲۵۰,۰۰۰	۱,۷۷۵,۰۰۰	-	۱,۷۷۵,۰۰۰	۴۲
۱,۵۰۰,۰۰۰	-	۱,۵۰۰,۰۰۰	۲,۰۵۰,۰۰۰	-	۲,۰۵۰,۰۰۰	۳۶/۶
۲,۰۰۰,۰۰۰	-	۲,۰۰۰,۰۰۰	۲,۶۰۰,۰۰۰	-	۲,۶۰۰,۰۰۰	۳۰
۲,۵۰۰,۰۰۰	۲۰,۰۰۰	۲,۴۸۰,۰۰۰	۳,۱۵۰,۰۰۰	۴۰,۰۰۰	۳,۱۱۰,۰۰۰	۲۵
۳,۰۰۰,۰۰۰	۷۰,۰۰۰	۲,۹۳۰,۰۰۰	۳,۷۰۰,۰۰۰	۹۵,۰۰۰	۳,۶۰۵,۰۰۰	۲۳
۳,۵۰۰,۰۰۰	۱۲۰,۰۰۰	۳,۳۸۰,۰۰۰	۴,۲۵۰,۰۰۰	۱۵۶,۲۵۰	۴,۰۹۳,۷۵۰	۲۱/۱
۴,۰۰۰,۰۰۰	۱۷۰,۰۰۰	۳,۸۳۰,۰۰۰	۴,۸۰۰,۰۰۰	۲۳۸,۷۵۰	۴,۵۶۱,۲۵۰	۱۹/۱
۴,۵۰۰,۰۰۰	۲۲۰,۰۰۰	۴,۲۸۰,۰۰۰	۵,۳۵۰,۰۰۰	۳۲۱,۲۵۰	۵,۰۲۸,۷۵۰	۱۷/۵
۵,۰۰۰,۰۰۰	۲۷۰,۰۰۰	۴,۷۳۰,۰۰۰	۵,۹۰۰,۰۰۰	۴۰۳,۷۵۰	۵,۴۹۶,۲۵۰	۱۶/۲
۶,۰۰۰,۰۰۰	۳۷۰,۰۰۰	۵,۶۳۰,۰۰۰	۷,۰۰۰,۰۰۰	۵۷۵,۰۰۰	۶,۴۲۵,۰۰۰	۱۴/۱
۷,۰۰۰,۰۰۰	۴۷۵,۰۰۰	۶,۵۲۵,۰۰۰	۸,۱۰۰,۰۰۰	۷۹۵,۰۰۰	۷,۳۰۵,۰۰۰	۱۲
۸,۰۰۰,۰۰۰	۶۲۵,۰۰۰	۷,۳۷۵,۰۰۰	۹,۲۰۰,۰۰۰	۱,۰۱۵,۰۰۰	۸,۱۸۵,۰۰۰	۱۰/۹
۹,۰۰۰,۰۰۰	۷۷۵,۰۰۰	۸,۲۲۵,۰۰۰	۱۰,۳۰۰,۰۰۰	۱,۲۳۵,۰۰۰	۹,۰۶۵,۰۰۰	۱۰/۲
۱۰,۰۰۰,۰۰۰	۹۷۵,۰۰۰	۹,۰۲۵,۰۰۰	۱۱,۴۰۰,۰۰۰	۱,۴۷۵,۰۰۰	۹,۹۲۵,۰۰۰	۱۰
۱۱,۰۰۰,۰۰۰	۱,۲۵۵,۰۰۰	۹,۷۴۵,۰۰۰	۱۲,۵۰۰,۰۰۰	۱,۷۵۰,۰۰۰	۱۰,۷۵۰,۰۰۰	۱۰/۳
۱۲,۰۰۰,۰۰۰	۱,۵۰۵,۰۰۰	۱۰,۴۹۵,۰۰۰	۱۳,۶۰۰,۰۰۰	۲,۰۲۵,۰۰۰	۱۱,۵۷۵,۰۰۰	۱۰/۳
۱۳,۰۰۰,۰۰۰	۱,۷۵۵,۰۰۰	۱۱,۲۴۵,۰۰۰	۱۴,۷۰۰,۰۰۰	۲,۳۰۰,۰۰۰	۱۲,۴۰۰,۰۰۰	۱۰/۲۷
۱۴,۰۰۰,۰۰۰	۲,۰۷۵,۰۰۰	۱۱,۹۲۵,۰۰۰	۱۵,۸۰۰,۰۰۰	۲,۵۷۵,۰۰۰	۱۳,۲۲۵,۰۰۰	۱۰/۹
۱۵,۰۰۰,۰۰۰	۲,۴۲۵,۰۰۰	۱۲,۵۷۵,۰۰۰	۱۶,۹۰۰,۰۰۰	۲,۹۵۰,۰۰۰	۱۳,۹۵۰,۰۰۰	۱۰/۹
۱۶,۰۰۰,۰۰۰	۲,۷۷۵,۰۰۰	۱۳,۲۲۵,۰۰۰	۱۸,۰۰۰,۰۰۰	۳,۳۳۵,۰۰۰	۱۴,۶۶۵,۰۰۰	۱۰/۹
۱۷,۰۰۰,۰۰۰	۳,۱۲۵,۰۰۰	۱۳,۸۷۵,۰۰۰	۱۹,۱۰۰,۰۰۰	۳,۷۲۰,۰۰۰	۱۵,۳۸۰,۰۰۰	۱۰/۸۴
۱۸,۰۰۰,۰۰۰	۳,۴۷۵,۰۰۰	۱۴,۵۲۵,۰۰۰	۲۰,۲۰۰,۰۰۰	۴,۱۰۵,۰۰۰	۱۶,۰۹۵,۰۰۰	۱۰/۸
۱۹,۰۰۰,۰۰۰	۳,۸۲۵,۰۰۰	۱۵,۱۷۵,۰۰۰	۲۱,۳۰۰,۰۰۰	۴,۴۸۰,۰۰۰	۱۶,۹۲۰,۰۰۰	۱۱/۵
۲۰,۰۰۰,۰۰۰	۴,۱۷۵,۰۰۰	۱۵,۸۲۵,۰۰۰	۲۲,۴۰۰,۰۰۰	۴,۷۶۵,۰۰۰	۱۷,۶۳۵,۰۰۰	۱۱/۴

جدول ۲. میزان افزایش حقوق کارکنان در سال ۱۳۹۸ نسبت به سال ۱۳۹۷ با احتساب نرخ مالیات

(براساس مصوبه هیئت وزیران - ۱۸ درصد رشد) (تومان)

حقوق سال ۱۳۹۷	میزان مالیات پرداختی با فرمول سال ۱۳۹۷ (تا ۲,۳۰۰,۰۰۰ معاف از مالیات)	حقوق سال ۱۳۹۷ از کسر مالیات	حقوق در سال ۱۳۹۸ (با نرخ ۱۸ درصد رشد)	میزان مالیات پرداختی با فرمول سال ۱۳۹۸ (تا ۲,۷۵۰,۰۰۰ معاف از مالیات)	حقوق سال ۱۳۹۸ از کسر مالیات	درصد افزایش به نسبت سال ۱۳۹۷
۱,۲۵۰,۰۰۰	-	۱,۲۵۰,۰۰۰	۱,۶۹۰,۰۰۰	-	۱,۶۹۰,۰۰۰	۳۵/۲
۱,۵۰۰,۰۰۰	-	۱,۵۰۰,۰۰۰	۱,۹۴۰,۰۰۰	-	۱,۹۴۰,۰۰۰	۲۹/۳
۲,۰۰۰,۰۰۰	-	۲,۰۰۰,۰۰۰	۲,۴۴۰,۰۰۰	-	۲,۴۴۰,۰۰۰	۲۲
۲,۵۰۰,۰۰۰	۲۰,۰۰۰	۲,۴۸۰,۰۰۰	۲,۹۵۰,۰۰۰	۲۰,۰۰۰	۲,۹۳۰,۰۰۰	۱۸/۱
۳,۰۰۰,۰۰۰	۷۰,۰۰۰	۲,۹۳۰,۰۰۰	۳,۵۴۰,۰۰۰	۷۹,۰۰۰	۳,۴۶۱,۰۰۰	۱۸/۱
۳,۵۰۰,۰۰۰	۱۲۰,۰۰۰	۳,۳۸۰,۰۰۰	۴,۱۳۰,۰۰۰	۱۳۸,۲۵۰	۳,۹۹۱,۷۵۰	۱۸/۱
۴,۰۰۰,۰۰۰	۱۷۰,۰۰۰	۳,۸۳۰,۰۰۰	۴,۷۲۰,۰۰۰	۲۲۶,۷۵۰	۴,۴۹۳,۲۵۰	۱۷/۳
۴,۵۰۰,۰۰۰	۲۲۰,۰۰۰	۴,۲۸۰,۰۰۰	۵,۳۱۰,۰۰۰	۳۱۵,۲۵۰	۴,۹۹۴,۷۵۰	۱۶/۷
۵,۰۰۰,۰۰۰	۲۷۰,۰۰۰	۴,۷۳۰,۰۰۰	۵,۹۰۰,۰۰۰	۴۰۳,۷۵۰	۵,۴۹۶,۲۵۰	۱۶/۲
۶,۰۰۰,۰۰۰	۳۷۰,۰۰۰	۵,۶۳۰,۰۰۰	۷,۰۸۰,۰۰۰	۵۹۱,۰۰۰	۶,۴۸۹,۰۰۰	۱۵/۲
۷,۰۰۰,۰۰۰	۴۷۵,۰۰۰	۶,۵۲۵,۰۰۰	۸,۲۶۰,۰۰۰	۸۲۷,۰۰۰	۷,۴۳۳,۰۰۰	۱۳/۹
۸,۰۰۰,۰۰۰	۶۲۵,۰۰۰	۷,۳۷۵,۰۰۰	۹,۴۴۰,۰۰۰	۱,۰۶۳,۰۰۰	۸,۳۷۷,۰۰۰	۱۳/۶
۹,۰۰۰,۰۰۰	۷۷۵,۰۰۰	۸,۲۲۵,۰۰۰	۱۰,۶۲۰,۰۰۰	۱,۲۹۹,۰۰۰	۹,۳۲۱,۰۰۰	۱۳/۳
۱۰,۰۰۰,۰۰۰	۹۷۵,۰۰۰	۹,۰۲۵,۰۰۰	۱۱,۸۰۰,۰۰۰	۱,۵۷۵,۰۰۰	۱۰,۲۲۵,۰۰۰	۱۳/۳
۱۱,۰۰۰,۰۰۰	۱,۲۵۵,۰۰۰	۹,۷۴۵,۰۰۰	۱۲,۹۸۰,۰۰۰	۱,۸۷۰,۰۰۰	۱۱,۱۱۰,۰۰۰	۱۴
۱۲,۰۰۰,۰۰۰	۱,۵۰۵,۰۰۰	۱۰,۴۹۵,۰۰۰	۱۴,۱۶۰,۰۰۰	۲,۱۶۵,۰۰۰	۱۱,۹۹۵,۰۰۰	۱۴/۳
۱۳,۰۰۰,۰۰۰	۱,۷۵۵,۰۰۰	۱۱,۲۴۵,۰۰۰	۱۵,۳۴۰,۰۰۰	۲,۴۶۰,۰۰۰	۱۲,۸۸۰,۰۰۰	۱۴/۵
۱۴,۰۰۰,۰۰۰	۲,۰۷۵,۰۰۰	۱۱,۹۲۵,۰۰۰	۱۶,۵۲۰,۰۰۰	۲,۷۵۷,۰۰۰	۱۳,۷۶۳,۰۰۰	۱۵/۴
۱۵,۰۰۰,۰۰۰	۲,۴۲۵,۰۰۰	۱۲,۵۷۵,۰۰۰	۱۷,۷۰۰,۰۰۰	۳,۱۷۰,۰۰۰	۱۴,۵۳۰,۰۰۰	۱۵/۵
۱۶,۰۰۰,۰۰۰	۲,۷۷۵,۰۰۰	۱۳,۲۲۵,۰۰۰	۱۸,۸۸۰,۰۰۰	۳,۵۸۳,۰۰۰	۱۵,۲۹۷,۰۰۰	۱۵/۷
۱۷,۰۰۰,۰۰۰	۳,۱۲۵,۰۰۰	۱۳,۸۷۵,۰۰۰	۲۰,۰۶۰,۰۰۰	۳,۹۹۶,۰۰۰	۱۶,۰۶۴,۰۰۰	۱۵/۸
۱۸,۰۰۰,۰۰۰	۳,۴۷۵,۰۰۰	۱۴,۵۲۵,۰۰۰	۲۱,۲۴۰,۰۰۰	۴,۴۰۹,۰۰۰	۱۶,۸۳۱,۰۰۰	۱۵/۹
۱۹,۰۰۰,۰۰۰	۳,۸۲۵,۰۰۰	۱۵,۱۷۵,۰۰۰	۲۲,۴۲۰,۰۰۰	۴,۸۲۲,۰۰۰	۱۷,۵۹۸,۰۰۰	۱۶
۲۰,۰۰۰,۰۰۰	۴,۱۷۵,۰۰۰	۱۵,۸۲۵,۰۰۰	۲۳,۶۰۰,۰۰۰	۵,۲۳۵,۰۰۰	۱۸,۳۶۵,۰۰۰	۱۶

جدول ۳. مقایسه حقوق کارمندان براساس مصوبه مجلس و مصوبه هیئت وزیران

(تومان و با احتساب نرخ مالیات پلکانی تصاعدی)

حقوق سال ۱۳۹۷	حقوق سال ۱۳۹۷ پس از کسر مالیات	اثر مصوبه مجلس بر گروه‌های مختلف حقوق‌بگیر		اثر مصوبه هیئت وزیران بر گروه‌های مختلف حقوق‌بگیر	
		حقوق سال ۱۳۹۸ پس از کسر مالیات	درصد افزایش به نسبت سال ۱۳۹۷	حقوق سال ۱۳۹۸ پس از کسر مالیات	درصد افزایش به نسبت سال ۱۳۹۷
۱,۲۵۰,۰۰۰	۱,۲۵۰,۰۰۰	۱,۷۷۵,۰۰۰	۴۲	۱,۶۹۰,۰۰۰	۳۵/۲
۱,۵۰۰,۰۰۰	۱,۵۰۰,۰۰۰	۲,۰۵۰,۰۰۰	۳۶/۶	۱,۹۴۰,۰۰۰	۲۹/۳
۲,۰۰۰,۰۰۰	۲,۰۰۰,۰۰۰	۲,۶۰۰,۰۰۰	۳۰	۲,۴۴۰,۰۰۰	۲۲
۲,۵۰۰,۰۰۰	۲,۴۸۰,۰۰۰	۳,۱۱۰,۰۰۰	۲۵	۲,۹۳۰,۰۰۰	۱۸/۱
۳,۰۰۰,۰۰۰	۲,۹۳۰,۰۰۰	۳,۶۰۵,۰۰۰	۲۳	۳,۴۶۱,۰۰۰	۱۸/۱
۳,۵۰۰,۰۰۰	۳,۳۸۰,۰۰۰	۴,۰۹۳,۷۵۰	۲۱/۱	۳,۹۹۱,۷۵۰	۱۸/۱
۴,۰۰۰,۰۰۰	۳,۸۳۰,۰۰۰	۴,۵۶۱,۲۵۰	۱۹/۱	۴,۴۹۳,۲۵۰	۱۷/۳
۴,۵۰۰,۰۰۰	۴,۲۸۰,۰۰۰	۵,۰۲۸,۷۵۰	۱۷/۵	۴,۹۹۴,۷۵۰	۱۶/۷
۵,۰۰۰,۰۰۰	۴,۷۳۰,۰۰۰	۵,۴۹۶,۲۵۰	۱۶/۲	۵,۴۹۶,۲۵۰	۱۶/۲
۶,۰۰۰,۰۰۰	۵,۶۳۰,۰۰۰	۶,۴۲۵,۰۰۰	۱۴/۱	۶,۴۸۹,۰۰۰	۱۵/۲
۷,۰۰۰,۰۰۰	۶,۵۲۵,۰۰۰	۷,۳۰۵,۰۰۰	۱۲	۷,۴۳۳,۰۰۰	۱۳/۹
۸,۰۰۰,۰۰۰	۷,۳۷۵,۰۰۰	۸,۱۸۵,۰۰۰	۱۰/۹	۸,۳۷۷,۰۰۰	۱۳/۶
۹,۰۰۰,۰۰۰	۸,۲۲۵,۰۰۰	۹,۰۶۵,۰۰۰	۱۰/۲	۹,۳۲۱,۰۰۰	۱۳/۳
۱۰,۰۰۰,۰۰۰	۹,۰۲۵,۰۰۰	۹,۹۲۵,۰۰۰	۱۰	۱۰,۲۲۵,۰۰۰	۱۳/۳
۱۱,۰۰۰,۰۰۰	۹,۷۴۵,۰۰۰	۱۰,۷۵۰,۰۰۰	۱۰/۳	۱۱,۱۱۰,۰۰۰	۱۴
۱۲,۰۰۰,۰۰۰	۱۰,۴۹۵,۰۰۰	۱۱,۵۷۵,۰۰۰	۱۰/۳	۱۱,۹۹۵,۰۰۰	۱۴/۳
۱۳,۰۰۰,۰۰۰	۱۱,۲۴۵,۰۰۰	۱۲,۴۰۰,۰۰۰	۱۰/۳	۱۲,۸۸۰,۰۰۰	۱۴/۵
۱۴,۰۰۰,۰۰۰	۱۱,۹۲۵,۰۰۰	۱۳,۲۲۵,۰۰۰	۱۰/۹	۱۳,۷۶۳,۰۰۰	۱۵/۴
۱۵,۰۰۰,۰۰۰	۱۲,۵۷۵,۰۰۰	۱۳,۹۵۰,۰۰۰	۱۰/۹	۱۴,۵۳۰,۰۰۰	۱۵/۵
۱۶,۰۰۰,۰۰۰	۱۳,۲۲۵,۰۰۰	۱۴,۶۶۵,۰۰۰	۱۰/۹	۱۵,۲۹۷,۰۰۰	۱۵/۷
۱۷,۰۰۰,۰۰۰	۱۳,۸۷۵,۰۰۰	۱۵,۳۸۰,۰۰۰	۱۰/۸	۱۶,۰۶۴,۰۰۰	۱۵/۸
۱۸,۰۰۰,۰۰۰	۱۴,۵۲۵,۰۰۰	۱۶,۰۹۵,۰۰۰	۱۰/۸	۱۶,۸۳۱,۰۰۰	۱۵/۹
۱۹,۰۰۰,۰۰۰	۱۵,۱۷۵,۰۰۰	۱۶,۹۲۰,۰۰۰	۱۱/۵	۱۷,۵۹۸,۰۰۰	۱۶
۲۰,۰۰۰,۰۰۰	۱۵,۸۲۵,۰۰۰	۱۷,۶۳۵,۰۰۰	۱۱/۴	۱۸,۳۶۵,۰۰۰	۱۶

۱. مقایسه داده‌های جداول فوق نشان از آن دارد که اجرای سیاست مجلس شورای اسلامی سبب خواهد شد که کارمندان دولت با احتساب نرخ مالیات در مقایسه با سال ۱۳۹۷، بین ۴۲ درصد تا ۱۱/۴ درصد از افزایش حقوق برخوردار باشند. این میزان افزایش در مورد گروه‌های مختلف حقوق‌بگیر به شرح زیر خواهد بود:

- کارکنان دارای حقوق کمتر از دو میلیون تومان بین ۵۲۵,۰۰۰ تا ۶۰۰,۰۰۰ تومان افزایش؛
- کارکنان دارای حقوق ۲,۵۰۰,۰۰۰ تا ۴,۵۰۰,۰۰۰ تومان بین ۶۳۰,۰۰۰ تا ۷۲۰,۰۰۰ تومان افزایش؛
- کارکنان دارای حقوق ۵,۰۰۰,۰۰۰ تا ۱۰,۰۰۰,۰۰۰ تومان بین ۷۷۰,۰۰۰ تا ۹۰۰,۰۰۰ تومان افزایش؛

- کارکنان دارای حقوق ۱۱,۰۰۰,۰۰۰ تا ۱۵,۰۰۰,۰۰۰ تومان بین ۱,۰۰۰,۰۰۰ تا ۱,۴۰۰,۰۰۰ تومان افزایش؛

- کارکنان دارای حقوق ۱۶,۰۰۰,۰۰۰ تا ۲۰,۰۰۰,۰۰۰ تومان بین ۱,۶۰۰,۰۰۰ تا ۱,۸۱۰,۰۰۰ تومان افزایش؛

نتیجه: این همان نتیجه مطلوب و مورد نظر مجلس است که اقشار پایین‌تر افزایش بیشتری داشته باشند. داده‌ها نشان از آن دارد که حتی با پیاده‌سازی نظام پلکانی نزولی مورد نظر مجلس شورای اسلامی نیز حقوق و مزایای مستمر گروهی از جامعه کارکنان دولت به میزان سه و نیم برابر (۳/۵) گروهی دیگر از کارکنان افزایش خواهد یافت.

۲. اجرای مصوبه هیئت وزیران سبب خواهد شد که کارمندان دولت با احتساب نرخ مالیات در مقایسه با سال ۱۳۹۷، بین ۳۵ تا ۱۶ درصد از افزایش حقوق برخوردار شوند. این میزان افزایش در مورد گروه‌های مختلف حقوق‌بگیر به شرح زیر خواهد بود:

- کارکنان دارای حقوق کمتر از دو میلیون تومان حداکثر ۴۴۰,۰۰۰ تومان افزایش؛

- کارکنان دارای حقوق ۲,۵۰۰,۰۰۰ تا ۴,۵۰۰,۰۰۰ تومان بین ۴۵۰,۰۰۰ تا ۷۲۰,۰۰۰ تومان افزایش؛

- کارکنان دارای حقوق ۵,۰۰۰,۰۰۰ تا ۱۰,۰۰۰,۰۰۰ تومان بین ۷۷۰,۰۰۰ تا ۱,۲۰۰,۰۰۰ تومان افزایش؛

- کارکنان دارای حقوق ۱۱,۰۰۰,۰۰۰ تا ۱۵,۰۰۰,۰۰۰ تومان بین ۱,۳۶۵,۰۰۰ تا ۱,۹۵۵,۰۰۰ تومان افزایش؛

- کارکنان دارای حقوق ۱۶,۰۰۰,۰۰۰ تا ۲۰,۰۰۰,۰۰۰ تومان بین ۲,۰۷۰,۰۰۰ تا ۲,۵۴۰,۰۰۰ تومان افزایش؛

نتیجه: داده‌ها نشان از آن دارد که با پیاده‌سازی مصوبه دولت (۱۸ درصد افزایش) حقوق و مزایای مستمر گروهی از جامعه کارکنان دولت به ۵/۷۷ برابر گروهی دیگر از کارکنان افزایش خواهد یافت.

۳. همان‌گونه که مشاهده می‌شود نسبت افزایش‌ها براساس مصوبه مجلس یک به سه‌ونیم است، در حالی که این نسبت در مصوبه دولت یک به ۵/۷۷ است که در این صورت مصوبه مجلس با اهداف قانونگذار قرابت بیشتری دارد.

۴. نکته قابل توجه آن است که سیاست مالیاتی جدید مجلس شورای اسلامی درخصوص حقوق کارکنان سبب شده است که تا حقوق ۱۰ میلیون تومانی شاهد نظام پلکانی نزولی هستیم به نحوی که میزان افزایش حقوق به ۱۰ درصد (مصوبه مجلس) و ۱۳/۳ درصد (مصوبه هیئت وزیران) می‌رسد، اما پس از آن شاهد یک شیب ملایم به سمت افزایش حقوق هستیم به نحوی که حقوق ۲۰ میلیون تومانی با ۱۱/۴ درصد رشد (مصوبه مجلس) و ۱۶ درصد رشد (مصوبه هیئت وزیران) همراه خواهد شد که با سیاست مورد نظر قانونگذار در تعارض است.

۵. داده‌های جداول فوق نشان از دارد که دولت نتوانسته از طریق تبدیل عدد ۴,۰۰۰,۰۰۰ ریال به ضریب ریالی مراد قانونگذار را محقق کند، زیرا ضریب یکسان آثار مختلفی بر حقوق گروه‌های مختلف حقوق‌بگیر داشته است به گونه‌ای شاهد رشد بی‌قواره و نامتعارف حقوق برخی از کارکنان دولت براساس مصوبه هیئت وزیران هستیم.

ب) در مورد اعضای هیئت علمی و قضات

جدول ۴ به ارزیابی آثار این سیاست در مورد اعضای هیئت علمی و قضات و مقایسه مصوبه مجلس و مصوبه هیئت وزیران می‌پردازد.

جدول ۴. جدول مقایسه حقوق اعضای هیئت علمی و قضات براساس مصوبه مجلس و مصوبه هیئت وزیران

(تومان و با احتساب نرخ مالیات ۱۰ درصد)

حقوق سال ۱۳۹۷	حقوق سال ۱۳۹۷ پس از کسر مالیات	اثر مصوبه مجلس بر حقوق اعضای هیئت علمی		اثر مصوبه هیئت وزیران بر حقوق اعضای هیئت علمی	
		حقوق سال ۱۳۹۸ پس از کسر مالیات	درصد افزایش به نسبت سال ۱۳۹۷	حقوق سال ۱۳۹۸ پس از کسر مالیات	درصد افزایش به نسبت سال ۱۳۹۷
۳,۰۰۰,۰۰۰	۲,۹۳۰,۰۰۰	۳,۶۰۵,۰۰۰	۲۳	۳,۴۶۱,۰۰۰	۱۸/۱
۳,۵۰۰,۰۰۰	۳,۳۸۰,۰۰۰	۴,۱۰۰,۰۰۰	۲۱/۳	۳,۹۹۲,۰۰۰	۱۸/۱
۴,۰۰۰,۰۰۰	۳,۸۳۰,۰۰۰	۴,۵۹۵,۰۰۰	۲۰	۴,۵۲۳,۰۰۰	۱۸/۱
۴,۵۰۰,۰۰۰	۴,۲۸۰,۰۰۰	۵,۰۹۰,۰۰۰	۱۸/۹	۵,۰۵۴,۰۰۰	۱۸/۱
۵,۰۰۰,۰۰۰	۴,۷۳۰,۰۰۰	۵,۵۸۵,۰۰۰	۱۸/۱	۵,۵۸۵,۰۰۰	۱۸/۱
۶,۰۰۰,۰۰۰	۵,۶۳۰,۰۰۰	۶,۵۷۵,۰۰۰	۱۶/۸	۶,۶۴۷,۰۰۰	۱۸/۱
۷,۰۰۰,۰۰۰	۶,۵۳۰,۰۰۰	۷,۵۶۵,۰۰۰	۱۵/۸	۷,۷۰۹,۰۰۰	۱۸/۱
۸,۰۰۰,۰۰۰	۷,۴۳۰,۰۰۰	۸,۵۵۵,۰۰۰	۱۵/۱	۸,۷۷۱,۰۰۰	۱۸
۹,۰۰۰,۰۰۰	۸,۳۳۰,۰۰۰	۹,۵۴۵,۰۰۰	۱۴/۶	۹,۸۳۳,۰۰۰	۱۸
۱۰,۰۰۰,۰۰۰	۹,۲۳۰,۰۰۰	۱۰,۵۳۵,۰۰۰	۱۴/۱	۱۰,۸۹۵,۰۰۰	۱۸
۱۱,۰۰۰,۰۰۰	۱۰,۱۳۰,۰۰۰	۱۱,۵۲۵,۰۰۰	۱۳/۸	۱۱,۹۵۷,۰۰۰	۱۸
۱۲,۰۰۰,۰۰۰	۱۱,۰۳۰,۰۰۰	۱۲,۵۱۵,۰۰۰	۱۳/۵	۱۳,۰۱۹,۰۰۰	۱۸
۱۳,۰۰۰,۰۰۰	۱۱,۹۳۰,۰۰۰	۱۳,۵۰۵,۰۰۰	۱۳/۲	۱۴,۰۸۱,۰۰۰	۱۸
۱۴,۰۰۰,۰۰۰	۱۲,۸۳۰,۰۰۰	۱۴,۴۹۵,۰۰۰	۱۳	۱۵,۱۴۳,۰۰۰	۱۸
۱۵,۰۰۰,۰۰۰	۱۳,۷۳۰,۰۰۰	۱۵,۴۸۵,۰۰۰	۱۲/۸	۱۶,۲۰۵,۰۰۰	۱۸
۱۶,۰۰۰,۰۰۰	۱۴,۶۳۰,۰۰۰	۱۶,۴۷۵,۰۰۰	۱۲/۶	۱۷,۲۶۷,۰۰۰	۱۸
۱۷,۰۰۰,۰۰۰	۱۵,۵۳۰,۰۰۰	۱۷,۴۶۵,۰۰۰	۱۲/۵	۱۸,۳۲۹,۰۰۰	۱۸
۱۸,۰۰۰,۰۰۰	۱۶,۴۳۰,۰۰۰	۱۸,۴۵۵,۰۰۰	۱۲/۳	۱۹,۳۹۱,۰۰۰	۱۸
۱۹,۰۰۰,۰۰۰	۱۷,۳۳۰,۰۰۰	۱۹,۴۴۵,۰۰۰	۱۲/۲	۲۰,۴۵۳,۰۰۰	۱۸
۲۰,۰۰۰,۰۰۰	۱۸,۲۳۰,۰۰۰	۲۰,۴۳۵,۰۰۰	۱۲/۱	۲۱,۵۱۵,۰۰۰	۱۸

۱. داده‌های جدول ۴ نشان از آن دارد که با اجرای مصوبه مجلس در رابطه با اعضای هیئت علمی و قضات با احتساب نرخ مالیات، شاهد افزایش حقوق بین ۲۳ درصد تا ۱۲/۱ درصد هستیم یعنی افزایشی بین ۶۷۰,۰۰۰ تا ۲,۲۰۰,۰۰۰ تومان (تا ۳/۲۸ برابر افزایش).
۲. با اجرای مصوبه هیئت وزیران در رابطه با اعضای هیئت علمی و قضات با احتساب نرخ مالیات، شاهد ۱۸ درصد افزایش در بین همه گروه‌های مختلف حقوق‌بگیر خواهیم بود، یعنی افزایشی بین ۵۳۰,۰۰۰ تا ۳,۲۸۵,۰۰۰ تومان (تا ۶/۲ برابر افزایش).
۳. داده‌های جدول ۴ نیز نشان از آن دارد که دولت در مورد اعضای هیئت علمی و قضات نیز نتوانسته از طریق تبدیل عدد ۴,۰۰۰,۰۰۰ ریال به ضریب ریالی، مراد قانونگذار را محقق کند. داده‌های جدول ۴ نشان می‌دهد که میزان افزایش حقوق اعضای هیئت علمی با رتبه‌های علمی بالا و قضات بلندپایه در سال ۱۳۹۸ معادل مجموع حقوق اعضای هیئت علمی و قضات تازه‌وارد خواهد بود.

ج) حقوق مقام‌ها و همپرازان، مدیران عامل و رؤسا

جدول ۵ به ارزیابی آثار این سیاست در مورد حقوق مقام‌ها و همپرازان موضوع ماده (۷۱) قانون مدیریت خدمات کشوری، مدیران عامل و اعضای هیئت مدیره و رؤسای دستگاه‌های اجرایی موضوع ماده (۵) قانون مدیریت خدمات کشوری و ماده (۲۹) قانون برنامه ششم توسعه، استانداران و شهرداران مراکز استان‌ها و اعضای شورای اسلامی شهر مراکز استان‌ها و مقایسه سیاست مجلس و مصوبه هیئت وزیران می‌پردازد.

جدول ۵. مقایسه حقوق مقام‌ها و همپرازان، مدیران عامل و اعضای هیئت مدیره و رؤسای دستگاه‌های اجرایی، استانداران و شهرداران مراکز استان‌ها و اعضای شورای اسلامی شهر مراکز استان‌ها

(تومان و با احتساب نرخ مالیات پلکانی تصاعدی)

حقوق سال ۱۳۹۷	حقوق سال ۱۳۹۷ پس از کسر مالیات	اثر مصوبه مجلس بر حقوق مقام‌ها، مدیران عامل و رؤسا		اثر مصوبه هیئت وزیران بر حقوق مقام‌ها، مدیران عامل و رؤسا (نرخ رشد ۱۱/۳ درصد)	
		حقوق سال ۱۳۹۸ پس از کسر مالیات	درصد افزایش به نسبت سال ۱۳۹۷	حقوق سال ۱۳۹۸ پس از کسر مالیات	درصد افزایش به نسبت سال ۱۳۹۷
۵,۰۰۰,۰۰۰	۴,۷۳۰,۰۰۰	۵,۴۹۶,۲۵۰	۱۶/۲	۵,۲۱۱,۵۰۰	۱۰/۱
۶,۰۰۰,۰۰۰	۵,۶۳۰,۰۰۰	۶,۴۲۵,۰۰۰	۱۴/۱	۶,۱۵۷,۵۵۰	۹/۴
۷,۰۰۰,۰۰۰	۶,۵۲۵,۰۰۰	۷,۳۰۵,۰۰۰	۱۲	۷,۰۵۷,۸۰۰	۸/۲
۸,۰۰۰,۰۰۰	۷,۳۷۵,۰۰۰	۸,۱۸۵,۰۰۰	۱۰/۹	۷,۹۴۸,۲۰۰	۷/۸
۹,۰۰۰,۰۰۰	۸,۲۲۵,۰۰۰	۹,۰۶۵,۰۰۰	۱۰/۲	۸,۸۳۸,۶۰۰	۷/۵
۱۰,۰۰۰,۰۰۰	۹,۰۲۵,۰۰۰	۹,۹۲۵,۰۰۰	۱۰	۹,۷۴۷,۵۰۰	۸
۱۱,۰۰۰,۰۰۰	۹,۷۴۵,۰۰۰	۱۰,۷۵۰,۰۰۰	۱۰/۳	۱۰,۵۸۲,۲۵۰	۸/۶
۱۲,۰۰۰,۰۰۰	۱۰,۴۹۵,۰۰۰	۱۱,۵۷۵,۰۰۰	۱۰/۳	۱۱,۴۱۷,۰۰۰	۸/۸
۱۳,۰۰۰,۰۰۰	۱۱,۲۴۵,۰۰۰	۱۲,۴۰۰,۰۰۰	۱۰/۳	۱۲,۲۵۱,۷۵۰	۹
۱۴,۰۰۰,۰۰۰	۱۱,۹۲۵,۰۰۰	۱۳,۲۲۵,۰۰۰	۱۰/۹	۱۳,۰۸۶,۵۰۰	۹/۷
۱۵,۰۰۰,۰۰۰	۱۲,۵۷۵,۰۰۰	۱۳,۹۵۰,۰۰۰	۱۰/۹	۱۳,۹۰۱,۷۵۰	۱۰/۵
۱۶,۰۰۰,۰۰۰	۱۳,۲۲۵,۰۰۰	۱۴,۶۶۵,۰۰۰	۱۰/۹	۱۴,۶۲۵,۲۰۰	۱۰/۶
۱۷,۰۰۰,۰۰۰	۱۳,۸۷۵,۰۰۰	۱۵,۳۸۰,۰۰۰	۱۰/۸	۱۵,۳۲۳,۶۵۰	۱۰/۴
۱۸,۰۰۰,۰۰۰	۱۴,۵۲۵,۰۰۰	۱۶,۰۹۵,۰۰۰	۱۰/۸	۱۶,۰۷۲,۱۰۰	۱۰/۶
۱۹,۰۰۰,۰۰۰	۱۵,۱۷۵,۰۰۰	۱۶,۹۲۰,۰۰۰	۱۱/۵	۱۶,۷۹۵,۵۵۰	۱۰/۷
۲۰,۰۰۰,۰۰۰	۱۵,۸۲۵,۰۰۰	۱۷,۶۳۵,۰۰۰	۱۱/۴	۱۷,۵۱۹,۰۰۰	۱۰/۵

اثر سیاست مجلس بر حقوق مقام‌ها و همپرازان، مدیران عامل و اعضای هیئت مدیره و رؤسای دستگاه‌های اجرایی، استانداران و شهرداران مراکز استان‌ها و اعضای شورای اسلامی شهر مراکز استان‌ها بین ۱۶/۲ تا ۱۱/۴ درصد است. حال آنکه اجرای مصوبه هیئت وزیران سبب خواهد شد که این گروه از افراد، بین ۱۰/۱ تا ۱۰/۵ درصد افزایش حقوق را تجربه کنند. نکته جالب اینکه سیاست مالیاتی کشور در سال ۱۳۹۸ سبب شده است که از حقوق ۵,۰۰۰,۰۰۰ تومانی تا ۹,۰۰۰,۰۰۰ تومانی با کاهش رشد حقوق مواجه‌ایم و مجدداً از حقوق ۱۰,۰۰۰,۰۰۰ تا ۲۰,۰۰۰,۰۰۰ تومانی شاهد افزایش رشد حقوق هستیم که این نشان از آن دارد که در اتخاذ سیاست مالیاتی به دقت عمل نشده است.

نتیجه کلی: داده‌های جداول ۱ تا ۵ نشان از آن دارد که مصوبه هیئت وزیران در راستای مصوبه مجلس شورای اسلامی نیست و تبدیل حقوق ۴,۰۰۰,۰۰۰ ریال به ضریب ریالی که توسط دولت در مصوبه هیئت وزیران انجام گرفته است نتوانسته سیاست افزایش پلکانی نزولی مورد نظر قانونگذار را محقق کند.

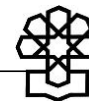
به نحوی که در برخی موارد شاهد افزایش تا بیش از ۶ برابری گروه‌های مختلف حقوق‌بگیر هستیم. به عنوان نمونه رشد حقوق برخی از کارکنان دولت نزدیک ۶ برابر حقوق برخی دیگر از کارکنان خواهد بود. یعنی افزایش حقوق برخی از کارکنان معادل ۴۴۰,۰۰۰ تومان و برخی دیگر ۲,۵۴۰,۰۰۰ تومان را نشان می‌دهد. در همین حال براساس مصوبه هیئت وزیران رشد حقوق اعضای هیئت علمی دارای رتبه‌های عالی و قضات بلندپایه به نسبت اعضای هیئت علمی و قضات جدیدالورد به بیش از ۶ برابر می‌رسد. در مورد مقام‌ها، مدیران عامل و اعضای هیئت مدیره و رؤسای دستگاه‌های اجرایی، استانداران، شهرداران مراکز استان‌ها و اعضای شورای اسلامی شهر مراکز استان‌ها نیز دولت سیاست کاملاً متفاوتی را دنبال کرده و به هیچ عنوان در راستای سیاست مجلس شورای اسلامی گام برنداشته است.

تحلیل و نتیجه‌گیری و ارائه راهکار پیشنهادی

هدف مجلس از تصویب بند «ی» تبصره «۱۲» قانون بودجه سال ۱۳۹۸ کل کشور، تعدیل میزان افزایش حقوق سنواتی بین اقشار مختلف حقوق‌بگیر بوده است. این رویکرد مجلس برابر نهاد (آنتی‌تز) مصوبات قبلی مجلس و مصوبات سنوات قبل دولت بوده است که براساس آن میزان افزایش حقوق سنواتی کارکنان موجب افزایش فاصله حقوقی بین سطوح پایین و بالای درآمدی بوده است. سازوکار مجلس برای اجرای سیاست جدید آن است که به روال سال‌های قبل ضمن حفظ ضریبی برای افزایش سنواتی (تا ۱۰ درصد برای همه)، بخشی از آن را به رقمی ثابت (۴,۰۰۰,۰۰۰ ریال) تبدیل کند تا بتوان میزان مجموع افزایش سنواتی اقشار مختلف درآمدی را تعدیل کرد. البته هدف مجلس افزایش حقوق یکسان برای همه اقشار نبوده، بلکه هدف صرفاً تعدیل این افزایش‌ها در مقایسه با شیوه رفتار سنوات قبل بوده است.

چنانچه از این رقم ثابت، تعریف دقیقی به عمل می‌آید، در سازوکار اجرایی این سیاست جدید هیچگونه ابهام و اشکالی بروز نمی‌کرد. اما قانونگذار با دادن عنوان «حقوق» به این رقم که حتی در قانون مدیریت خدمات کشوری هم پرداخت وجهی تحت این عنوان تجویز نشده است، فرصتی کوچک را برای بروز ابهام ایجاد کرده است. البته ابهامی از این نوع در بسیاری از قوانین وجود داشته و دارد که با تصویب قواعد مکمل و روشن‌گر از سوی هیئت وزیران برطرف شده است. نمونه‌ای از این وضع قاعده توسط دولت در بند «۷» تصویب‌نامه شماره ۸۷۲۴/ت/۵۶۴۸۵ مورخ ۱۳۹۸/۱/۳۱ هیئت وزیران مشاهده می‌شود که از طریق وضع قواعدی نظیر قواعد همین بند می‌توان جایگاه ۴,۰۰۰,۰۰۰ ریال مصوب مجلس را در نظام حقوق و دستمزد تعیین و مصوبه مجلس را بدون کم و کاست اجرا کرد.

به نظر می‌رسد دولت در تعریف و تعیین جایگاه ۴,۰۰۰,۰۰۰ ریال در نظام حقوق و دستمزد کارکنان دچار ابهام شده و برای رفع آن مصلحت چنان دیده که این رقم ثابت را هم به ضریب تبدیل و با ضریب تا ۱۰ درصد مصوب مجلس جمع و از این طریق بند «ی» را اجرا کند. این شیوه عمل یعنی

تبدیل رقم ثابت به ضریب علاوه بر اینکه موجب نقض آشکار مصوبه مجلس شده، براساس محاسبه‌های ارائه شده در جداول پنج‌گانه این گزارش، باعث از بین رفتن هدف قانونگذار و تکرار چگونگی افزایش حقوق‌ها در سنوات پیشین شده است. به عبارت دیگر افزایش سنواتی حقوق کارکنان در سال ۱۳۹۸ همانند سال‌های قبل تعیین و به رویکرد جدید مجلس بی‌توجهی شده است. جالب‌تر اینکه در تصویب‌نامه مذکور دولت نهایتاً هم موفق به حل مسئله جایگاه ۴,۰۰۰,۰۰۰ ریال در نظام حقوق و دستمزد کارکنان نشده و ناگزیر از ابداع پدیده مجهول‌الهویه «مابه‌التفاوت» در بند «۷» تصویب‌نامه شده است که به نوبه خود واجد اشکال‌های حقوقی و اجرایی بزرگ‌تر است.

بنابراین تصویب‌نامه دولت نه تنها آشکارا قانون مصوب مجلس را نقض کرده، بلکه نتایج اجرای آن نیز با هدف روشن مجلس تعارض دارد و علاوه بر آن از لحاظ اجرایی هم با اشکال‌ها و ابهام‌هایی روبه‌رو است.

راهکار اجرای بند «ی»

در تصویب‌نامه دولت اولاً باید ضریب افزایش حقوق اقشار مختلف مذکور در بندهای «۱»، «۲»، «۳» و «۴» به طور یکسان تا ۱۰ درصد (و براساس محاسبات ارائه شده ترجیحاً همان ۱۰ درصد) تعیین شود. پس از آن طی بندی دیگر حکم به افزایش میزان حقوق، حقوق ثابت و عناوین نظیر آنها به میزان ۴,۰۰۰,۰۰۰ ریال داده و در ادامه تصریح شود «این رقم در حکم حقوق یا حقوق ثابت است و در برداشت کسور بازنشستگی، محاسبه اضافه‌کار ساعتی، افزایش سنواتی، پاداش پایان خدمت و سایر پرداختی‌هایی که مبنای پرداخت آنها حقوق یا حقوق ثابت است ملاک محاسبه قرار می‌گیرد». بدین ترتیب نقش چهار میلیون ریال در نظام حقوق و دستمزد تعیین و زمینه‌های بروز ابهام برطرف خواهد شد. با اتخاذ راهکار بالا نه تنها هدف مجلس از رویکرد جدید تأمین خواهد شد، بلکه سازوکارهای اجرایی بند «ی» نیز ساده، شفاف و از لحاظ حقوقی صحیح خواهد بود و می‌تواند مبنایی برای اجرای سیاست‌های مجلس و دولت در سنوات آتی قرار گیرد.

منابع و مأخذ

۱. قانون بودجه سال ۱۳۹۷ کل کشور.
۲. قانون بودجه سال ۱۳۹۸ کل کشور.
۳. لایحه بودجه سال ۱۳۹۸ کل کشور.
۴. قانون مدیریت خدمات کشوری.
۵. قانون برنامه ششم توسعه کشور.
۶. تصویب‌نامه شماره ۸۷۲۴/ت/۵۶۴۸۵ ه مورخ ۱۳۹۸/۱/۳۱ هیئت وزیران.

مرکز پژوهش‌ها
مجلس شورای اسلامی

شناسنامه گزارش

شماره مسلسل: ۱۶۴۶۲

عنوان گزارش: ارزیابی سیاست افزایش حقوق کارکنان و بازنشستگان در قانون بودجه سال ۱۳۹۸ کل کشور «جزء ۱» بند «الف» و بند «ی» تبصره «۱۲» ماده واحده»

نام دفتر: مطالعات اجتماعی (گروه امور استخدامی)

تهیه و تدوین کنندگان: محمدرضا مالکی، اکبر شکوهی

ناظر علمی: ایروان مسعودی اصل

متقاضی: هیئت رئیسه مجلس شورای اسلامی

ویراستار تخصصی: ———

ویراستار ادبی: ———

واژه‌های کلیدی:

۱. حقوق
۲. افزایش حقوق
۳. ضریب ریالی سالیانه
۴. افزایش پلکانی نزولی
۵. مصوبه مجلس
۶. مصوبه هیئت وزیران

تاریخ انتشار: ۱۳۹۸/۳/۱۳